

«Απόφαση Καρδιάς»

Ορθοδοξία / Θεολογία

π. Γεώργιος Δημητρόπουλος, Εφημέριος Ι. Ν. Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου Γομοστού Υπ. Μ.Α. Θεολογίας

«Ζήλω πυρπολουμένη του Σωτήρος Χριστού, κήρυξ εγένου πανταχού Φωτεινή αοίδιμε, ποτισθείσα γάρ επί το φρέαρ ύδωρ το ζών. Αδελφαίς και Τέκνοις πρώτον εξέχεας, τους Τυράννους καταπατείν, και βασάνων ποικιλότητας καταφρονείν εδίδαξας, όθεν και λαούς απίστων τω Χριστώ προσαγαγούσα διά της δοθείσης σοι χάριτος, ανήχθης είς ουρανούς, ένθα ού διψήσεις είς τον αιώνα, ως επόθησας» (Δοξαστικό Εσπερινού).

Διανύουμε μία επεκτεινόμενη εορταστική περίοδο πενήντα ημερών, εορτάζοντας την Ανάσταση του Θεού και Σωτήρα μας Ιησού Χριστού από τους νεκρούς, δεικνύοντας με αυτή την παράταση της εορτής, την υπεροχή της απέναντι στις άλλες εορτές της Εκκλησίας. Μόνο ο Χριστός με την ανάστασή Του δεν κυριεύεται καθόλου από τα δεσμά του θανάτου, γιατί με την ανάστασή Του δεν επέστρεψε πάλι στη γή, αλλά ανέβηκε στον ουρανό καθιστώντας έτσι την ανθρώπινη φύση που είχε λάβει υποστατικά στην θεία Του φύση, ομόθρονη με τον Θεό Πατέρα ως ομόθεη. Επομένως, είναι ο Μόνος που έγινε αρχή της μελλοντικής ανάστασης

όλων των ανθρώπων[1], πρωτότοκος από τους νεκρούς και πατέρας του μέλλοντος αιώνος[2]. Κηρύττοντας ο Χριστός το ευαγγέλιο της βασιλείας του Θεού πριν από το πάθος Του, φανερώνει στους μαθητές Του ότι η εκλογή των αξιών της πίστης, δεν θα γίνει μόνο ανάμεσα στους Ιουδαίους, αλλά ανάμεσα και στους Εθνικούς (ειδωλολάτρες), όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η ευαγγελική περικοπή της συνάντησης του Κυρίου με την Σαμαρείτιδα στην πόλη Συχάρ, όπου μετά της κατάλυσής της Από τους Ασσυρίους τον 8^ο π.Χ. αιώνα, εγκαταστάθηκαν εκεί εθνικοί από πολλά μέρη[3].

Κουρασμένος ως άνθρωπος από την οδοιπορία ο Χριστός μπαίνοντας στη πόλη Συχάρ, αναφέρει ο Ευαγγελιστής Ιωάννης[4], κάθισε «αφελώς»[5] στο πηγάδι του Ιακώβ προκειμένου να ξεκουραστεί και ζήτησε από την Σαμαρείτιδα νερό. Ήρθε ο Χριστός ως αναγκεμένος και απόρησε η Σαμαρείτιδα, καθότι δεν ήταν μία τυχαία συνάντηση. Όπως έλεγε ο άγιος Πορφύριος, φέρθηκε ο Χριστός ως αναγκεμένος για να την ελκύσει, κι άμα φερθείς στον άλλον ως αναγκεμένος, τότε ανεβαίνει ψυχολογικά, παίρνει αξία, σου λέει χρειάζομαι κι εγώ, μπορώ να κάνω ένα καλό, μπορώ να δώσω ένα ποτήρι νερό, έτσι πήρε θάρρος η γυναίκα και του ζήτησε κι αυτή, και ο Χριστός της έδωσε την Χάρη Του[6]. Εφόσον «με πίστη ήρθε στο φρέαρ η Σαμαρείτιδα και είδε τον Χριστό, το ύδωρ της σοφίας, όπου ποτίσθηκε δαψιλώς με την άνωθεν Βασιλεία», ψάλλουμε στο Κοντάκιο της εορτής.

«Θέλοντας ο Κύριος να αποκαλύπτεται λίγο - λίγο, την προστάσσει να φωνάξει και τον άνδρα της»[7], καθώς όμως η Σαμαρείτιδα είχε έξι μη νόμιμους άνδρες, όταν συνάντησε τον Χριστό βρήκε την σωτηρία της μέσω τού γνωστού φαινομένου της ιερογαμίας[8]

, δηλαδή διαμέσου της πνευματικής σχέσης (πνευματικού γάμου[9]) που ανέπτυξε με τον έβδομο άνδρα στη ζωή της, τον Σωτήρα Χριστό. Αφού, δεν είναι τυχαίο, ότι ο αριθμός επτά (7) αποτελεί «ιερό αριθμό» στη Θεολογία, στην Αγ. Γραφή και την ιερά Παράδοση, όπως άλλωστε και το όνομα «Χριστός» αποτελείται από επτά γράμματα: «Όπως η ψυχή, που νυμφεύεται τον Θεό, αναπτερωμένη η Σαμαρείτιδα από την φωνή του νυμφίου της αφθαρσίας, μνημονεύει τον προσδοκώμενο και ποθούμενο Μεσσία»[10]. Νυμφίος, λοιπόν, ο Χριστός, νύμφη η καθεμία ανθρώπινη ψυχή[11]. Γι' αυτό, με έκπληξη αναφωνεί ο Γρηγόριος Παλαμάς, βλέποντας τον πνευματικό πόθο της Σαμαρείτιδας: «Σαν να ανεβαίνει από ιερά κολυμβήθρα, την πηγή επάνω στην οποία στεκόταν, καθώς κατηχείτο από τον Σωτήρα, την βλέπω να προβάλλει σαν πολυέραστος όρθρος. Είναι δε ωραία σαν η σελήνη επειδή φέγγει, εκλεκτή δε σαν ο ήλιος, γι' αυτό ονομάσθηκε Φωτεινή από τον Σωτήρα και καταγράφηκε κι αυτή στον κατάλογο των μελλόντων να λάμπουν σαν ο ήλιος κατά το ευαγγέλιο»[12]. Εξάλλου, το παφλάζον ύδωρ[13] του φρέατος δηλώνει την άβυσσο της ψυχικής ταραχής (κατά τον C. Jung) της πρώην αμαρτωλής γυναίκας και, στη συνέχεια, την ξαφνική (βιαία πνοή του Αγίου Πνεύματος) μετάνοιά της. Μάλιστα δε, το νερό αυτό το άντλησε χωρίς κουβά: «Κύριε ούτε άντλημα έχεις και το φρέαρ εστί βαθύ»[14]. Το «άντλημα» συμβολίζει τον Αρχ-ιερέα, ο οποίος είναι ο μεσάζων μεταξύ Θεού και ανθρώπου, αυτός που πρέπει να μεσολαβήσει για τη μετάδοση της Θείας Χάριτος στους ανθρώπους. Επειδή, όμως, ήταν παρών ο ίδιος ο Αρχιερέας Χριστός[15], «ο μεσίτης μεταξύ Θεού και ανθρώπων»[16], δεν υπήρχε ανάγκη διαμεσολαβητή, γι' αυτό άλλωστε και δεν χρειαζόταν η Σαμαρείτιδα το «άντλημα», προκειμένου να λάβει τη Θεία Χάρη[17].

Ο Θεός είναι Πνεύμα και οι αληθινοί προσκυνητές Τόν λατρεύουν «εν Πνεύματι και αληθεία», διαβεβαιώνει ο Χριστός τη Σαμαρείτιδα· λατρεύεται ο Θεός με τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος, που αποκαλύπτει και φανερώνει την Αλήθεια (δηλ. τον Θ. Λόγο)[18]. Αυτή είναι η αληθινή θεοπρεπής προσκύνηση του ζώντος Θεού [19]. Κατεξοχήν, λοιπόν, λατρεύουμε αληθινά και πνευματικά τον Θεό στη Θεία Λειτουργία, γι' αυτό, άλλωστε, η αναγκαιότητα του εκκλησιασμού. Μόνο στην Εκκλησία πραγματοποιείται η Θεία λατρεία «εν πνεύματι και αληθεία». Η Εκκλησία είναι το νοητό φρέαρ του Ιακώβ, που αναβλύζει ως ζωντανή πηγή ύδατος αλλομένου ζωής αιωνίου, μεταδίδοντας στους πιστούς τη Θεία Χάρη διαμέσου των αγίων Μυστηρίων, αφού η Εκκλησία είναι η πηγή και η ταμειούχος της Θείας Χάριτος. Η Εκκλησία εκφράζεται στη Θεία Ευχαριστία με το σώμα και το αίμα του Χριστού. Επομένως, η Εκκλησία υπάρχει για τη Θεία Λειτουργία, και η Θεία Ευχαριστία υπάρχει για την Εκκλησία, ως Σώμα Χριστού[20]. Στη Θεία Λατρεία συμμετέχει ο όλος άνθρωπος, συμμετέχει με όλες τις αισθήσεις του ψυχοσωματικά, αλλά πολύ περισσότερο συμμετέχει με την «έκτη αίσθηση», με την καρδιά

(ψυχή) του, όπου διαισθάνεται το βαθύτερο μυστήριο, που τελεσιουργείται μπροστά του. Αυτό τό «μαζί» (ομού) είναι η Εκκλησία, το «συνήν εν Χριστώ»[\[21\]](#), το «συνήν αδελφοίς». Κόλαση είναι το να μην είμαστε «εν Χριστώ», αλλά μόνοι. Συνεπώς, για να σχετιστεί ο άνθρωπος αγαπητικά με τον Θεό, πρέπει να «αληθεύει» ελεύθερα με τη συνεργία τού Αγίου Πνεύματος.

[page_end]

Είναι συγκλονιστικός και συνάμα αποκαλυπτικός ο διάλογος του Χριστού με τη Σαμαρείτιδα. Δειδύε ο Κύριος με τη θεϊκή του ματιά, ότι αυτή η γυναίκα διψούσε η καρδιά της για τον Θεό[\[22\]](#), γι' αυτό και τη συναντά για σωτηριολογικούς σκοπούς. Από τις λίγες φορές, που ο Χριστός μιλά για το Πρόσωπό του με σαφήνεια, αφού βεβαίως αποκάλυψε τη μεσσιανική Του ιδιότητα, που, ομολογουμένως, σπανίως αποκάλυπτε ο Χριστός κατά την επίγεια παρουσία Του. Η προσωπική συνάντηση με τον Χριστό φέρνει τον καρπό τής Θείας Χάριτος, λένε οι άγιοι Πατέρες. Διότι, όποιος άνθρωπος έχει εσωτερικό πόθο καρδιάς να γνωρίσει τον Χριστό, διψάει για τον Θεό[\[23\]](#) και έχει πνευματικές αναζητήσεις, θα βρεί τρόπους ο Χριστός να γνωστοποιήσει και να αποκαλύψει την παρουσία Του[\[24\]](#), ώστε να τον ελκύσει προς Αυτόν. Θα διδαχτεί ο άνθρωπος από τον Θεό, ώστε η πορεία της ζωής του να είναι πνευματική και, συνεπώς, να είναι πορεία πνευματικής αναζήτησης, όπου θ' αναζητά ακριβώς Αυτόν τόν ίδιο τόν Θ. Λόγο[\[25\]](#). Έτσι, η αγία Φωτεινή πλέον, όταν συνάντησε προσωπικά τον Χριστό - καθώς είχε αγαθή διάθεση - πλημμύρισε η καρδιά της με την αγάπη και τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος. Έγινε η ψυχή της ως άλλη πηγή ζωντανού νερού, όπως της υποσχέθηκε ο Χριστός, πως *Εγώ μπορώ να σου δώσω νερό που δεν θα διψάσεις ποτέ ξανά*, εννοώντας το πανάγιο Πνεύμα, που όταν η άκτιστη ενέργειά Του εισέρχεται στη καρδιά τού ανθρώπου, γίνεται «πηγή ύδατος αλλομένου εις ζωήν αιώνιον»[\[26\]](#). Το Άγιο Πνεύμα είναι το ζωντανό νερό, που χαρίζει ο Χριστός, όπου γίνεται στην καρδιά τού ανθρώπου μία πηγή, που αναβλύζει νερό ζωής αιώνιας[\[27\]](#), κι αυτή η πηγή τής ζωής και της αγάπης ξεχειλίζει προς όλη την Κτίση διαμέσου των Αγίων. Εξάλλου, οι Άγιοι είναι θεοί κατά Χάριν και ξεχωρισμένοι από τον κόσμο[\[28\]](#), σύμφωνα με την αγία Γραφή και την Πατερική Παράδοση.

Πήρε το όνομα Φωτεινή από το φώς του Χριστού, ο Οποίος είναι «το φώς του κόσμου»[\[29\]](#), γι' αυτό τον λόγο πήγε να φωτίσει τον σύμπαντα κόσμο με το φώς και τα θαυμαστά του Χριστού, μέσω του «φωτοειδή βίου της»[\[30\]](#), καθώς οι Άγιοι, ως γνωστό, είναι παιδιά τού φωτός[\[31\]](#) και λάμπουν ως φωστήρες στον κόσμο[\[32\]](#). Αφού προηγουμένως όμως η αγία Φωτεινή μετανόησε για τον πρότερο αμαρτωλό της βίο, πιστεύοντας στον Χριστό, με αποτέλεσμα να αποβάλλει την τυφλότητα και τον σκοτισμό τού νού[\[33\]](#), διότι ακριβώς αγάπησε τη δόξα τού Θεού παρά τον έπαινο των ανθρώπων[\[34\]](#). «Σφράγισε μάλιστα τον λαμπρό βίο της με μακάριο και μαρτυρικό τέλος»[\[35\]](#).

Η Σαμαρείτιδα ανανεώθηκε (αναγεννήθηκε) σε όλο το πνευματικό της βάθος μέσω τής γνωριμίας της με τον Χριστό και έγινε καινούριος «εν Χριστώ» άνθρωπος[\[36\]](#), όπου ζούσε πλέον με αγιότητα[\[37\]](#). Έγινε με τη Χάρη τού Θεού, η αγία Φωτεινή η Σαμαρείτιδα. Μόλις γνωρίζει τον Χριστό παρατά τη στάμνα της με το νερό, «καταφρονώντας αμέσως όλες τις ανάγκες του σώματος»[\[38\]](#) και τρέχει στη πόλη να αναγγείλει το θαυμαστό γεγονός, που της συνέβη, αφού πληρώθηκε η καρδιά της από το Άγιο Πνεύμα, «τρελάθηκε»[\[39\]](#) από τη Χάρη και την αγάπη τού Χριστού, πλημμύρισε η καρδιά και η ψυχή της από την αστείρευτη πηγή ύδατος ζωής αιώνιας, που ανάβλυζε μέσα της από το Πνεύμα τού Θεού. Και ξεχείλιζε αυτή η αγάπη και η Θεία Χάρης προς τα έξω, θέλοντας να γνωρίσει στον κόσμο αυτήν την ζωντανή εν Θεώ εμπειρία της. Γιατί ακριβώς οι Άγιοι, όντας πλημμυρισμένοι από τη Χάρη τού Αγίου Πνεύματος, γεμάτοι ψυχοπνευματικά, μεταδίδουν και στους άλλους ανθρώπους που συναναστρέφονται, αυτήν τή «δωρεά τού Θεού»[\[40\]](#). Ο

άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς τονίζει ότι «είναι Δωρεά του Θεού, επειδή ο Χριστός θεωρεί αγαπητούς όλους, ακόμα και τους μισητούς από τους Ιουδαίους εθνικούς και προσφέρει τον εαυτό του και καθιστά τους πιστούς σκευή δεκτικά της θεότητός του»[\[41\]](#). Όπως λόγου χάρη, τηρουμένων των αναλογιών, ένα ποτήρι γεμάτο νερό ξεχειλίζει προς τα έξω, κατά παρόμοιο τρόπο, η καρδιά των αγίων ανθρώπων ξεχειλίζει προς τον κόσμο τη Χάρη του Θεού, δεν την κρατούν εγωϊστικά για τον εαυτό τους, αλλά απλώνεται η αγάπη τους προς όλη την Κτίση. Αυτό που συμβαίνει στις ψυχές των Αγίων ονομάζεται «πλατυσμός ψυχής»[\[42\]](#). Διότι οι Άγιοι δεν εγκλωβίζονται μέσα τους εγωϊστικά, αλλά μέσω τής Θείας Χάρης απεγκλωβίζονται, θα λέγαμε, από το Εγώ τους και γίνονται οικουμενικοί, καθ-ολικοί, παγκόσμιοι[\[43\]](#), θέλοντας να μεταδώσουν παντού σε όλο τον κόσμο, αυτό τον πολύτιμο θησαυρό που βρήκαν, την αγάπη του Χριστού. Γι' αυτό, άλλωστε, μας «γοητεύει» (έλκει)[\[44\]](#), με την πνευματική έννοια, η παρουσία των Αγίων, λόγω ακριβώς της παρουσίας της Θείας Χάριτος, που ενοικεί μέσα τους και εκχέεται μέσω αυτών σε όλη την πλάση.

Η αγία Φωτεινή δεν πήρε μία απόφαση μυαλού, διανοητικού τύπου, αλλά πήρε μία απόφαση καρδιάς, μία βαθύτερη υπαρξιακά απόφαση να ακολουθήσει ολοκληρωτικά τον Χριστό και να γίνει Ισαπόστολος ακόμη. Καθώς είδε «το φώς του κόσμου»[\[45\]](#) (Χριστό), πήγε να φέρει και τους συμπατριώτες της. Πλέον την καρδιά της την κυβερνούσε ο Χριστός και καθοδηγούσε τη ζωή της και την πνευματική της πορεία. Αυτήν την «απόφαση καρδιάς» να πάρουμε κι εμείς, να ακολουθήσουμε τον Χριστό με όλη την ψυχή μας, με πρόθεση και διάθεση καρδιάς, με όλη μας την ύπαρξη, έτσι ώστε να γίνει μέσα μας πηγή ύδατος ζωής αιωνίου, που θα αναβλύζει η Χάρις τού Αγίου Πνεύματος, η χαρά της αναστάσεως και η αγάπη του Χριστού. Βλέπουμε ότι ο Θεός μέσα από την αγαθότητά Του, *κυνηγά*[\[46\]](#) τον άνθρωπο για να τον σώσει. «Όποτε ο Θεός θέλει να σώσει έναν άνθρωπο, στέλνει κάποιον να τον αγαπήσει», γράφει ο διάσημος Βραζιλιάνος συγγραφέας Paulo Coelho.

Η αγάπη του Χριστού ξεπερνά κάθε ανθρώπινη γνώση, όταν κατοικήσει το Πνεύμα τού Χριστού στη καρδιά τού ανθρώπου, στον «έσω άνθρωπο», με πίστη και αγάπη, τότε συλλαμβάνει το πλάτος και το βάθος τού μυστηρίου τής σωτηρίας και γεμίζει με τη Χάρη τού Θεού η ζωή του[\[47\]](#). Διότι, πρέπει να γνωρίζουμε, πως ένα κοσμικό εμπόδιο ή μία δοκιμασία μπορεί και έχει τη δύναμη ο Θεός να το μετατρέψει σε ευλογία στη ζωή μας. Πίσω από τα ανθρώπινα γεγονότα και τις διάφορες υποθέσεις, που οδηγούν σε αδιέξοδα και αποτυχίες μερικές φορές, κρύβεται το πάνσοφο σχέδιο του Θεού, η Θεία Του Πρόνοια, και δεν πρέπει να το ξεχνούμε ή να απογοητευόμαστε. Τότε, πραγματικά, στην ώρα τής δοκιμασίας, είναι πιο κοντά μας ο Θεός με μεγάλες και θαυμαστές ευεργεσίες[\[48\]](#) για τον

καθένα μας. Ο Θεός «διηνεκώς ελεεί... αεί ελεεί, και ουδέποτε ίσταται τους ανθρώπους ευεργετών»[\[49\]](#), σημειώνει ο ιερός Χρυσόστομος. Δεν παύει ποτέ να μας ευεργετεί, αφού κι ο Χριστός «διήλθεν ευεργετών και ιώμενος πάντας»[\[50\]](#), παρόλο που εμείς δεν αντιλαμβανόμαστε όλες τις ευεργεσίες Του, καθώς οι αφανείς ευεργεσίες του Θεού στη ζωή μας είναι ασυγκρίτως περισσότερες.

[page_end]

Επομένως, θαυμαστά γεγονότα και *σημεία*[\[51\]](#) ενεργεί η Χάρης τού Θεού στη ζωή τού πιστού ανθρώπου... Όταν όμως κι εμείς ακολουθούμε τόν Χριστό[\[52\]](#) με όλη τη δύναμη της ψυχής μας, ο Οποίος μας δίνει αιώνια ζωή κι έχουμε τη βεβαιότητα της σωτηρίας[\[53\]](#). Διότι ο Χριστός ευχαριστείται[\[54\]](#), όταν Τον ακολουθούμε στην πνευματική μας ζωή με την «πρόθεση της καρδιάς μας»[\[55\]](#) και Τον αγαπούμε, τηρώντας τις Θείες εντολές Του[\[56\]](#). Άλλωστε, *το πολίτευμα του Χριστιανού υπάρχει στον ουρανό*[\[57\]](#), όμως ταυτόχρονα είναι οιονεί αναγκασμένος να ζει μέσα σ' αυτόν το χωροχρόνο τού αιώνας τούτου, στην «κοιλιάδα του κλαυθμώνος»[\[58\]](#). Ωστόσο, η πνευματική ζωή τού Χριστιανού είναι εδραιωμένη και εμποτισμένη στην ουράνια Βασιλεία τού Θεού. Είναι *πολίτης τού ουρανού*[\[59\]](#) ο Χριστιανός, αφού υπερβαίνει τον κόσμο με την «εν Χριστώ» ζωή του. Ο Χριστός τον «παραπεσόντα άνθρωπο ανέστησε και είς τον Ουρανό ανήγαγε»[\[60\]](#), τον ανέβασε στον ουρανό με το απολυτρωτικό του έργο, αλλά προπάντων με τη Θεία του Ανάληψη, όπου τον εγκατέστησε στα δεξιά τής μεγαλοσύνης τού Θεού Πατρός, χαρίζοντάς του την μέλλουσα Βασιλεία. Αυτήν την υπέρβαση κατόρθωσαν *Θεία συνάρσει* οι Άγιοι, οι φίλοι του Θεού[\[61\]](#). Οι Άγιοι με την αγία ζωή τους μας δείχνουν το δρόμο, που οδηγεί στον Θεό, προς την αληθινή θεολογία και την εν Χριστώ ζωή. Διότι, «σ' αυτόν τον αιώνα η ζωή των σωζομένων δεν είναι τίποτα άλλο, παρά μετάνοια και θεοφιλής βίος»[\[62\]](#), κατά τον άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά. «Δος μου υιέ μου την καρδιά σου»[\[63\]](#), λέει ο Χριστός, και ολόκληρο τον εαυτό σου και την ύπαρξή σου, για να κατοικήσω μέσα σου[\[64\]](#). Γι' αυτό, στην Ασκητική Θεολογία, ανώτερο πνευματικό στάδιο θεωρείται η *μυστική θεωρία*[\[65\]](#), η αυτο-κένωση των Αγίων. Η αυθεντικότητα, βέβαια, αυτής της μυστικής εμπειρίας στην Ορθόδοξη Παράδοση, εξαρτάται περισσότερο από την ποιότητα ζωής του προσώπου που τη βιώνει[\[66\]](#).

«Αφόρητη είναι η ζωή χωρίς αγάπη για τον Θεό. Σκότος και ανία για την ψυχή. Όταν όμως έλθει η αγάπη, τότε είναι αδύνατο να περιγραφεί η χαρά της ψυχής» [67], τονίζει ο άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης. Καθώς, ως γνωστό, η ψυχή του ανθρώπου διψά για τον Θεό[68]. Η καρδιά μας, λοιπόν, να στρέφεται ολοκληρωτικά στον Χριστό, όπως της αγίας Φωτεινής, και να μην αρκούμαστε σε μία επιφανειακή σχέση, σε μία «εξωτερική θρησκευτικότητα»[69], αλλά να θέλουμε να γνωρίσουμε το πλήρωμα της χαράς και της αγάπης, που νιώθουν οι Άγιοι από τη ζωντανή σχέση τους με τον Χριστό. Αυτή η χαρά της αναστάσεως και η αγάπη του Χριστού έλκυσε[70] τους Αγίους, με αποτέλεσμα να μην επιθυμούν τη ματαιότητα του κόσμου[71], αλλά μόνη επιδίωξή τους ήταν η αγάπη του Χριστού [72], η οποία είναι αναφαίρετη[73] και ολοκληρωμένη χαρά[74]. Άρα, μπορούμε κι εμείς να αγαπήσουμε τον Χριστό και να ζήσουμε όπως έζησαν οι Άγιοι, - οι οποίοι έχουν μία υγιή, «εσωτερική θρησκευτικότητα», που διακατέχεται από το ήθος τού Χριστού. Έχουν καρδιακή σχέση με τον Χριστό - , αρκεί να το θελήσουμε και να στραφεί η καρδιά μας και όλο μας το «είναι» προς τον Χριστό, και τότε σίγουρα θα μας δώσει πλούσια τη Χάρη Του, που είναι το ζητούμενο και ο σκοπός τής ζωής μας και της πνευματικής μας κατάστασης ακόμη, με αιώνια προοπτική. Γιατί ακριβώς ο Χριστός είναι μία ανεξάντλητη πηγή ύδατος ζωής αιωνίου, όχι του φθαρτού (κτιστού) ύδατος, που διψούμε πάλι, όταν το πίνουμε, αλλά του ζώντος ύδατος, του αγίου Πνεύματος, που παρέχει αιώνια ζωή, αφού εκπληρώνει, θα λέγαμε, τις υψηλότερες εφέσεις τού ανθρώπου.

Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσορρήμων, διατείνεται πως «ούκ εί πολίτης, αλλ' οδίτης εί

και οδοιπόρος»[\[75\]](#). Δηλαδή, άνθρωπε, είσαι ένας περαστικός απ' αυτόν τον κόσμο, είσαι ταξιδιώτης. «Ο καιρός είναι συνεσταλμένος», είναι φθαρτός αυτός ο κόσμος, ο μέλλοντας μένει παντοτινά[\[76\]](#). Είμαστε φιλοξενούμενοι σ' αυτό τον κόσμο, αφού «ουδέν μένουσαν πόλιν, αλλά την μέλλουσαν επιζητούμεν»[\[77\]](#). Αν έχουμε αυτήν τη γνώση κι αυτήν τη θεολογική φιλοσοφία ζωής, τότε μπορούμε να κάνουμε υπομονή, να μακροθυμούμε και να μην αγανακτούμε για τα συμβαίνοντα του κόσμου. Μπορούμε ακόμη να ξεπερνάμε τα ποικίλα εμπόδια και τις διάφορες περιπέτειες της ζωής μας. Άρα, κάθε πρόβλημα και κάθε δοκιμασία λύνεται με πνευματικό τρόπο. Τα προβλήματα της ζωής μας έρχονται και παρέρχονται[\[78\]](#). Ο Χριστιανός γνωρίζει εμπειρικά μέσα στην Εκκλησία πως με όλα τα γεγονότα, που συντελούνται στη ζωή του, ο Θεός ετοιμάζει τη σωτηρία του. Διότι ο σκοπός και το θέλημα του Θεού είναι να σώσει τον άνθρωπο[\[79\]](#). Έχοντας, λοιπόν, αυτήν την εμπειρική γνώση ο άνθρωπος μαζί με την πίστη του στον Θεό, είναι αναπαυμένος ψυχοπνευματικά[\[80\]](#). Άλλωστε, ο Κύριος της Ιστορίας είναι ο Θεός. Όταν έχουμε λοιπόν καλή προαίρεση, τότε βοηθά ο Θεός και τα αδύνατα που είναι για τον άνθρωπο, γίνονται δυνατά για τον Θεό[\[81\]](#).

Επομένως, αυτό που ζητά πάντοτε ο Θεός, είναι να κοιτάζουμε τον εαυτό μας κι όχι την αμαρτωλότητα των άλλων ανθρώπων. Να έχουμε πάντα κατά νού ότι ο Θεός σε κάθε περίπτωση ζητά να επιστρέψουμε κοντά Του[\[82\]](#). Συνεπώς, να «εμβολιάζουμε» καθημερινά την ψυχή μας με τον λόγο του Χριστού, που «έχει ζωή αιώνια»[\[83\]](#), ώστε να αξιοποιούμε τις όποιες δυσκολίες ή δοκιμασίες της πρόσκαιρης ζωής μας, για την ψυχοπνευματική μας ωφέλεια και πνευματική μας πρόοδο. Διότι, πράγματι, «όσοι περιφρονούν τα πράγματα του κόσμου τούτου και ζητούν να μάθουν περί του μέλλοντος κόσμου, σπεύδοντας να πράξουν αυτά που θα συντελέσουν για εκείνον (όπως οι Άγιοι), ο θάνατος όταν έρχεται δεν επιφέρει ζημία, αλλά μάλλον τους μεταφέρει από τούτα τα μάταια προς ανέσπερη ημέρα, προς αΐδια δόξα και τα πραγματικώς υπάρχοντα και αναλλοίωτα»[\[84\]](#).

[page_end]

Παραπομπές:

[\[1\]](#) Α' Θεσ. 4, 14.

[\[2\]](#) Βλ. Μ. Βασιλείου, «β' ευχή της αγίας αναφοράς», *Θεία Λειτουργία. «Ευχή Βασκανίας», Ευχολόγιον. Γρηγορίου Παλαμά, Ομιλία 15, Κυριακή των Βαΐων, Ε.Π.Ε., τόμ. 9, σελ. 399.*

[\[3\]](#) Γρ. Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ', στη Σαμαρείτιδα, Ε.Π.Ε., τόμ. 9, Θεσσαλονίκη*

1985, σελ. 543-549.

[4] Ιωάν. 4, 6-42.

[5] Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 551.

[6] Αρχιμ. Ανανία Κουστένη, «Επίσκεψη στον π. Ανανία Κουστένη. Με τον Κώστα Δαντίλη», <https://www.youtube.com/>, 14/02/2019.

[7] Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 555.

[8] *Ιερογαμία* («πνευματική συνουσία»), πνευματικός γάμος. Στο πρόσωπο του Χριστού συντελείται ένας ιερός γάμος Θεού και ανθρωπότητας (*ιερογαμία*), γι' αυτό ο Χριστός είναι Θεάνθρωπος και ονομάζεται «Νυμφίος της Εκκλησίας» (*Εφεσ. 5, 23-32*). Ο Θεός, κατά τους αγίους πατέρες (βλ. *Συμεών Νέο Θεολόγο, Γρηγόριο Παλαμά, κ.ά*), είναι «ερωτευμένος με τον άνθρωπο», αποδεικνύοντας αυτή την αγάπη προς τον άνθρωπο με την ταπείνωση και την υπερφυσία Του. Η αγάπη του Θεού είναι «έρως» γιατί Τον κινεί σε ένωση με τον άνθρωπο, όπως οι δύο ερωτευμένοι ενώνονται «είς σάρκα μίαν».

[9] Πρβλ. Αρχιμ. Αιμιλιανό Σιμωνοπετρίτη: «παντρεύομαι σημαίνει σκλαβώνω την καρδιά μου στον Χριστό, ο γάμος είναι μόνιμος δεσμός με τον Χριστό, η πορεία, το ταξίδι που θα καταλήξει στον ουρανό, στην αιωνιότητα.

[10] Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 565.

[11] Βλ. *Τροπάρια* της Μ. Τεσσαρακοστής: «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται» και «Τον νυμφώνα σου βλέπω». Άσμα Ασμάτων. Ματθ. 25, 1-13, και 22, 1-14. Λουκ. 12, 36-46. Αποκ. 19, 5-8. Αποκ. 21, 1-27. Αποκ. 22, 17. Βλ. Σ. Κ. Τσιτσιγκου, *Η Ψυχολογία της Θρησκείας*, Αθήνα 2011, σελ. 262-274.

[12] Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 565.

[13] Βλ. Ιωάν. 5, 4. 5, 7. 13, 5. Πράξ. 8, 39. 10, 47. Α' Ιωάν. 5, 8. Αποκ. 22, 17.

[14] Ιωάν. 4, 11.

[15] Εβρ. 10, 21.

[16] Α' Τιμ. 2, 5.

[17] Σ. Κ. Τσιτσιγκου, *Από προφορικές παραδόσεις*, Θεολογική Σχολή Αθηνών.

[18] Ιωάν. 4, 23.

[19] Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 559-563.

[20] Α' Κορ. 12, 27.

[21] Πρβλ. Λουκ. 9, 18.

[22] Ψαλμ. 41, 3. Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 551. Βλ. Γέρων Εφραίμ Βατοπαιδινού, «Η δίψα του ανθρώπου για το Θεό», <https://www.pemptousia.gr/>.

[23] Ιωάν. 7, 37-38.

[24] Ιωάν. 14, 21.

[25] Βλ. Γέρων Εφραίμ Βατοπαιδινού, όπ. παρ.

[26] Ιωάν. 4, 14.

[27] Βλ. Ιωάν. 6, 63. Το Πνεύμα του Θεού είναι αυτό που δίνει ζωή.

[28] Βλ. Ιωάν. 10, 34-36.

[29] Ιωάν. 8, 12.

[30] Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 567.

[31] Ιωάν. 12, 36.

[32] Φιλιπ. 2, 15.

[33] Πρβλ. Ιωάν. 12, 40.

[34] Ιωάν. 12, 43.

[35] Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 567.

[36] Εφεσ. 4, 23-24.

[37] Εφεσ. 4, 24.

[38] Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 567.

[39] Πρβλ. Δ. Α. Μακρή, *Ο τρελο-Γιάννης*, τόμ. Α', Αθήνα 2009, σελ. 56: «Έχω “μαγευτεί” (τρελαθεί) από την αγάπη του Χριστού μας, απαντά ο σαλός».

[40] Ιωάν. 4, 10.

[41] Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 553.

[42] Ψαλμ. 118, 32. «Πλατυσμός καρδιάς». Στην αγία Γραφή γίνεται λόγος, με την βοήθεια του Θεού, για την *πλάτυνση* των ορίων ή *αυθυπέμβαση* και πνευματική *αύξηση* μέσω της αγάπης και όλων των αρετών. Ομοίως στην Ορθόδοξη ανατολική Υμνογραφία, ο *νούς* ή η *καρδιά* (όλη ψυχή) των Αγίων αναφέρεται ότι με την Θεία Χάρη «πλατύνονται» όσον αφορά στην «θεωρία» του Θεού (φωτισμός, αγιασμός και Θεία θέα). Έτσι, οι Άγιοι άνθρωποι που διακρίνονται με *πλατυσμό ψυχής* ή *πλατυσμό καρδιάς*, διακατέχονται από αίσθημα αγαθότητας, συν-χωρητικότητας, ελευθερίας, ευρύτητας, μεγαλοψυχίας, «αρχοντιάς», ψυχικής ηρεμίας (γαλήνης) και μακαριότητας, *πλατυσμού* και δι-επικοινωνίας με άλλους εαυτούς και την όλη πραγματικότητα. Σ. Κ. Τσιτσίκου, *Στοιχεία Γνωσιακής Ψυχολογίας της Θρησκείας*, Αθήνα 2018, σελ. 53.

[43] Πρβλ. «Όσιος Σιλουανός ο Αθωνίτης: Ο σύγχρονος παγκόσμιος άγιος της αγάπης».

[44] Πρβλ. R. Otto, «The Idea of the Holy», Oxford University Press 1958. Το Θεϊόν (Ιερό/Άγιο) είναι *mysterium tremendum*, καθώς είναι μυστήριο που προκαλεί στη ψυχή του ανθρώπου ταυτόχρονα έλξη και φόβο, αγάπη

και δέος.

[45] Ιωάν. 8, 12.

[46] Ψαλμ. 22, 6.

[47] Βλ. Εφεσ. 3, 16-19.

[48] Βλ. Ιωάν. 11, 47. 12, 18.

[49] Ιωάννη Χρυσόστομου, PG 55, 399.

[50] Πράξ. 10, 38.

[51] «Σημεία» στη Καινή Διαθήκη ονομάζονται τα θαύματα του Ιησού, που δείχνουν την μεσσιανική Του ιδιότητα και καλούν τους ανθρώπους σε μετάνοια. Δηλαδή, σημάδι (σημείον) της Βασιλείας του Θεού στον κόσμο.

[52] Πρβλ. Ιωάν. 10, 4. 12, 26. 14, 24.

[53] Ιωάν. 10, 28.

[54] Πρβλ. Ιωάν. 8, 29.

[55] Πράξ. 11, 23.

[56] Ιωάν. 14, 21.

[57] Φιλιπ. 3, 20.

[58] Μ. Αθανάσιου, Στους Ψαλμούς, PG 27, 369. Ο θνητός βίος λέγεται από τους Πατέρες.

[59] Βλ. Ιωάννου Χρυσοστόμου, 4η ομιλία εις το χωρίον Ησαΐου στ´ 1, PG 56, 121-122. «Ότι εν γη έστηκεν η Εκκλησία, αλλ' ότι εν ουρανών πολιτεύεται».

[60] Ιωάννη Χρυσόστομου, «Ευχή Θείας Λειτουργίας», Ιερατικόν.

[61] Ιωάν. 15, 14. Βλ. Π. Β. Πάσχου, Άγιοι οι φίλοι του Θεού, Αθήνα 1997.

[62] Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 547.

[63] Παρ. 23, 26.

[64] Ιωάν. 14, 23.

[65] Στην θεωρία (contemplation) ο νους, μέσω μιας αυτό-προσφοράς (αυτό-παράδοσης), «αναπαύεται» (ηρεμεί-ειρηνεύει), εκφράζοντας προς τον Θεό ελπίδα, εμπιστοσύνη, ευχαριστία και αγάπη μέχρι και του βαθμού της ένωσης μαζί Του (βλ. πνευματικός γάμος: ιερογαμία). Πρβλ. J. N. Ward, "Contemplation", in: G. Wakefield (Ed.), *A Dictionary of Christian Spirituality*, pp.95-96.

[66] Σ. Κ. Τσιτσιγκου, *Η Ψυχολογία της Θρησκείας*, Αθήνα 2011, σελ. 267-274.

[67] Βλ. Αρχιμ. Σωφρονίου Σαχάρωφ, *Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης*, Αγγλία 2009.

[68] Ψαλμ. 41, 3.

[69] Βλ. Σ. Κ. Τσιτσιγκου, *Η Ψυχολογία της Θρησκείας*, Αθήνα 2011, σελ. 214 κ.εξ.

[70] Ιωάν. 12, 32. Βλ. Αρχιμ. Σωφρονίου, *Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης*, σελ. 585.

[71] Βλ. Ιωάν. 6, 63. Τα ανθρώπινα δεν ωφελούν, ο λόγος του Χριστού είναι πνεύμα και ζωή.

[72] Ιωάν. 13, 1. 15, 9. Πρβλ. Ιωάν. 13, 34. 14, 21.

[73] Ιωάν. 16, 22.

[74] Ιωάν. 15, 11. 16, 24.

[75] Ιωάννη Χρυσόστομου, *Ομιλία προς Ευτρόπιο*, PG 52, 401.

[76] Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 569-571.

[77] Εβρ. 13, 14. Πρβλ. Ιωάν. 6, 27. Β' Ιωάν. 1, 2.

[78] Βλ. Α' Κορ. 7, 29. Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 569.

[79] Α' Τιμ. 2, 4.

[80] Βλ. Ματθ. 11, 28. «Δεύτε προς με πάντες οι κοπιώντες και πεφορτιμένοι, καγώ αναπαύσω υμάς», λέει ο Κύριος.

[81] Λουκ. 18, 27.

[82] Πράξ. 3, 19. 26, 18. Β' Κορ. 3, 16. Ιάκ. 5, 19-20. Ματθ. 13, 15.

[83] Ιωάν. 5, 39.

[84] Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία ΙΘ'*, όπ. παρ., σελ. 573.

<https://bit.ly/3cRAUgg>